

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

12. An quis satisfaciat præcepto, si audiat Missam Natuitatis, quæ coram Summo Pontifice in illa nocte ab Eminentissimo Cardinali celebratur? Et an in tali casu Pontifex anticipet diem sequentum, vel ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76405](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76405)

dici intra Festiuitatem Ecclesiasticam Natiuitatis Christi sine vlla dici anticipatione. Et hoc vltimum dicendum est etiam de Sacro quod dicit Primicerius in Templo D. Marci, non autē de dispensatione ieiunij; nam, vt obseruatum est, Primicerij Sancti Marci semper celebrant in illa nocte Natiuitatis ieiunii, & eorum Missam audientes dicendum est satisfacere præcepto audiendi Missam in die Natiuitatis, per ea, quæ supra adduximus ex Dicastillo, & Leandro.

5. Nota tamen, quod non obstantibus superius dictis, contra opinionem Cardinalis Lugo, tamen illam esse satis probabilem existimo; cui ego olim adhæsi, & vt talem admittit Auerfa, Tamburinus, Leandro, & alij: Et ad inconuenientia, quæ tam ingeniosè excogitauit amicissimus Pater Dicastillo, respondere quis posset, quod quando Cardinalis Lugo asserit, Pontificem pro illa nocte Natiuitatis anticipare diem pro suo Sacello, intelligendum esse tantum, & dumtaxat, quoad Cardinalem celebratum Missam, & quoad astantes illam audituros, & non quoad alia: Vnde quis tunc non posset in dicto Sacello comedere carnes, nec alij facere ea omnia, quæ tanquam inconuenientia enumerat Dicastillus vbi supra, contra Lugum, & ita vt dixi, puto vtroumque sententiam probabilem esse: & stando in vtroque, dicendum est cum Leandro contra Pasqualigum, audientes Missam Cardinalis in Sacello Pontificio, & Primicerij D. Marci in eius Ecclesia satisfacere præcepto audiendi Missam in die Natiuitatis Domini, nec aliam audire tenentur.

Adhæsit in Ref. seq.

RESOL. XII.

Sop. prima diffie. huius tituli in Ref. sol. præcepta.

An quis satisfaciat præcepto si audiat Missam Natiuitatis, quæ coram Summo Pontifice in illa nocte ab Eminentissimo Cardinali celebratur?
Et an in tali casu Pontifex anticipet diem sequentem, vel dispenses, vt Cardinalis celebret non ieiunus?
Ex part. 7. tr. 12. & Misc. 3. Ref. 12. alias 10.

Sop. quæst. contenta à lin. 3. huius textus, in Ref. præcepta §. penult. & vlt. & supra in tr. 1. Ref. 10. §. 5. Nec paulo post initium, à vers. Primo, quia.

§. 1. **A**firmatiuè respondet Card. de Lugo de Sacram. Euchar. disp. 15. sect. 2. num. 56. quia putat summum Pontificem tum pro illo loco, & pro illa nocte anticipare diem sequentem, cum hoc pendear ex eius beneplacito, & ideo audientes illam Missam satisfaciant præcepto audiendi Missam in die Natiuitatis.

2. Sed noster Pater Pasqualigus tom. 1. de cijs. 3. 12. num. 4. tenet summum Pontificem, in tali casu non anticipare diem sequentem, quia alioquin non dispenseret cum Breui speciali, vt quotannis facit cum Cardinali celebraturo, vt possit non ieiunus celebrare: nam si anticiparet diem, vt vult Eminentissimus Cardinal. de Lugo, vt Missam diceret, non egeret dispensatione, quia celebraret ieiunus, stante anticipatione dici facta per Ecclesiam, & per Pontificem, & ideo ipse tenet audientem talem Missam non satisfacere præcepto; sic enim num. 7. asserit. Ad primum ex iis, quibus suadebatur hæc anticipatio dici, Respondeo concedendo non satisfacere præcepto audiendi Missam in die Natiuitatis Domini, qui illam audiret; quia licet sit Missa dici, non est tamen in die, neque præceptum obligat ad audiendam Missam dici; sed Missam in die. Vnde si in die festo celebraretur Missa, quæ non esset Missa dici, (vt contingere potest, si celebraretur Missa solemnis votiuæ) qui illam audiret, satisfaceret præcepto. Neque hoc est contra intentionem Pontificis, quia aliud est, quod velit celebrari illam Missam pro festiuitate Natiuitatis: & aliud, quod velit celebrari in ordine ad satis-

faciendum præcepto; non enim hoc intendit, sed tantum primum. Ita Pasqualigus.

3. Sed ego existimo audientes talem Missam præceptum adimplere, sequendo sententiam Eminentissimi Domini mei Card. de Lugo, de anticipatione diei.

4. Ad id autem quod P. Pasqualigus asserit Pontificem quotannis dispensare cum Cardinali celebraturo, vt possit non ieiunus celebrare, expediendo hanc per hoc speciale Breue, vel Cardinalem celebratum manere toto die vigiliæ Natiuitatis ieiunium, & post celebrationem cenare: ergo non anticipatur in Capella dies, vt vult Cardinalis de Lugo, Respondet non esse verum. Nam ego interrogavi Illustrissimum Dominum meum Maraldum, & plures ministros Curie, & firmiter testati sunt mihi, nunquã Cardinalem in illa nocte celebrasse virtute Breuis Pontificij, ad Eminentissimi D. N. etiam testante, & hoc pater etiam nouisse Vtbi, Cardinalem in vigilia Natiuitatis Domini mane comedere, licet sero in collatione sancti Iohannis in Palatio Apostolico nihil sumat. Et tandem pro conuisione huius Resolutionis sciat Lector opinionem Eminentissimi Cardinalis de Lugo docere non fuisse doctum P. Raphaelem Auerfam de Sacram. Euchar. disp. 8. sect. 8. vbi sic ait. In nocte autem Natiuitatis Domini in Capella Pontificia, vbi celebrari solet Missa aliquantum ante mediam noctem, dici debet non Pontificis inchoari dies illius solennitatis ab ea hora in qua inchoatur Missa, & hoc solum pro Presbytero Cardinali celebrante: & pro alijs audientibus illam Missam non pro alijs personis, nec extra illum locum, & non ad alios effectus. Ita Auerfa Sed si aliquis vellet hæc in opinione P. Pasqualigi negantis anticipationem dici, adhuc assero, audientes Missam de qua loquitur satisfacere præcepto, nam in nostro calu concurrunt tales circumstantiæ, vt præsumendum sit et rationabili summi Pontificis voluntate ipsum velle audientes talem Missam satisfacere præcepto, cum ipse dispenses, vt Cardinalis non ieiunus celebret eorum se, & tota Curia, & dicat Missam Natiuitatis: Ergo licet & implicite dispensat, vt qui interfunt, præceptum adimplerent; nam dispositum in vno correlatum cessat & dispositum in alio. Et quidem durum esset supponere velle Summum Pontificem sine personæ assentes, & tunc Missam Natiuitatis ex sua dispensatione celebratam audientes teneri postea sub onere peccati mortalis statim iterum eandem Missam audire: vnde, vt dixi, præsumendum est ex benigna & rationabili mente Summi Pontificis, eo ipso, quod in tali loco, & tempore, & cum dictis circumstantiis lociat coram se celebrare, quod velit eos, qui tali Missa interfunt, in præcepto satisfacere. Itaque vt Summus Pontifex in ea nocte dispensat, vt Cardinalis non ieiunus anticipare possit celebrare Missam Natiuitatis, ita rationabiliter præsumendum est dispensare, vt audientes dictam Missam, etiam anticipare satisfaciant præcepto. Quod aperte confirmatur; nam aliquot sequeretur, quod ipsemet Cardinalis celebrans teneretur sub peccato mortali audire, vel celebrare Missam mane Natiuitatis, quia Missa, quam ipse celebravit ante mediam noctem, non fuit Missa celebrata in die Natiuitatis; ergo non satisfecit præcepto: quod asserere nimis videtur durum. Ergo dicendum est, quod tam ipse Cardinalis celebrans, quam eius Missam audientes, satisfaciant præcepto dicendi, vel audiendi Missam, licet illa Missa physice non dicatur in die Natiuitatis, neque teneri postea aliam Missam dicere, vel audire; & hoc, quia eo ipso, quod Summus Pontifex dispensat, vt Missa Natiuitatis coram ipso, & tota Curia anticipare dicatur, dispensat etiam,

Audiendi Miss. in die Festo. Ref. XIII. & c. 229

dicatur; dispensat etiam, & celebrans, & adstantes anticipatè satisfaciant obligationi.

RESOL. XIII.

An famuli qui non habent aliud tempus confitendi, nisi dum dicitur Missa, satisfaciant præcepto audiendi Sacrum in diebus festis?

Et curissime docetur licitum esse ob notabile commodum temporale etiam à Sacro abesse in die festo, si alia ratione id obtinere quis nequit.

Et advertitur, quod ad satisfaciendum Missæ absolute non est opus audire verba, aut videre sacrificantem, sed sufficit, ut intersit cum reverentia, ut Sacrificium sua præsentia honoret.

Et an satisfaciat præcepto audiendi Missam Religiosus, vel Sacerdos podagra laborans, qui audit Missam, & simul excipit confessiones Novitiorum, vel peccata venialia aliorum? Ex p. 10. tr. 14. & Misc. 4. Ref. 47. alias. 45.

§. 1. **A**ffirmativè respondet Lessius in *Auditorio Casuum conscientia*, post part. 2. divi Thomæ verb. *Missæ*, cas. 2. num. 8. ubi sic ait: Omnino tamen videntur excusandi, quibus ratione negotiorum, vel quia sunt in obsequio aliorum, non est integrum aliud Sacrum audire. Idque ex duplici, vel triplici capite. Primò, per *Epiphanius*: Si enim legislator esset præsens, & omnes circumstantias nosset, non vellet illos obligare. Nam haud dubie manul summus Pontifex illos tali modo Sacro interesse, cum tanto fructu spiritali, quem ex confessione percipiunt, quam sine illo fructu perfectus ad Sacrificium Missæ attendere. Secundò, ratione lucri spiritalis, quo aliqui privarentur. Si enim ob notabile commodum temporale licitum est etiam à Sacro abesse, si alia ratione id obtineri nequit, ut omnes faterentur, cur ob ingens lucrum animæ, quod alia ratione consequi moraliter non potes, non liceat tibi in perfectillo modo Sacrum audire? Adde; ad satisfaciendum præcepto absolute, non opus esse audire verba, aut videre Sacrificantem, sed sufficere, ut intersit cum reverentia, ut Sacrificium sua præsentia honoret, unde sufficit attentio quædam consula, qua advertat tibi Sacrificium offerri, ut docet *Ioannes Medina Cod. de Confess. quest. 44.* quæ attentio videtur stare posse cum actu confitendi, præsertim si ille actus dirigitur ad participandum Sacrificio: Tunc enim intendere illi actui, est implicite intendere ipsi Sacrificio, & illud honorare. Denique sicut præceptum de abstinendo ob opere servili die Festo non prohibet opera recreationis, vel alicuius necessitatis temporalis; ita præceptum audiendi Sacrum non prohibet exercitium orationis, aut alterius operis spiritalis. Ita *Medina supra*. Ex quibus satis probabile iudico etiam eos non teneri ad alium Sacrum audiendum, quibus sat temporis suppediat, si bonam saltem partem extra confessionem audierint, aut proinde sub peccato mortali non cogendos tanquam obstrictos, sed hortandos tanquam ad id, quod tutius est, & decentius. Hucusque *Lessius*. Quæ quidem omnia à fortiori concederet *Pellizzarius in Manuali Regularium*, tom. 1. tract. 5. cap. 4. sect. 2. num. 50. ubi admittit tanquam probabilem opinionem *Reginaldi* asserentis, quem implere præceptum Missæ, si tunc confiteatur sacramentaliter, etiam per partem notabilem.

2. Sed tantum ego excusarem absolute quemcumque, si à principio Missæ usque ad Evangelium inclusivè peccata sua confiteretur, nam in tali casu satisfaceret præcepto audiendi Missam sicuti satisfacit

Tom. II.

ceret etiam Confessarius qui exciperet confessiones non de peccatis mortalibus, sed tantum de venialibus; quia in istis audiendis non est necessaria attentio nimia, nec multum interrogandi sunt penitentes. Unde ego olim asserui, satisfecisse præcepto audiendi Missam quemdam Religiosum podagra laborantem, qui audiebat Missam, & simul excipiebat confessiones Novitiorum. Unde *Leandrum de præceptis Ecclesie*, tr. 2. disp. 1. quest. 71. & 72.

RESOL. XIV.

An excommunicatus majori excommunicatione, si in die festo ex præcepto audiat Missam, & postea obtineat absolutionem excommunicationis, teneatur iterum audire aliam Missam?

Et cursum docetur, quod si quis audiret Missam animo non satisfaciendi præcepto, si postea mutet animum, non teneatur audire aliam Missam.

Et an in casu quod promulgetur præceptum audiendi Missam aliqua die postquam Petrus ea die ex devotione Sacrum audiuit, teneatur ad secundam auditionem?

Ex quo inferitur, quod si quis mane communicavit, & post prandium incidit in articulum mortis, non teneatur iterum sumere Eucharistiam.

Supereff ad huc alia difficultas, an excommunicatus, qui ob negligentiam suam perseverat in excommunicatione, peccet contra præceptum audiendi Missam?

Et an idem dicendum sit de infirmo negligente in procuranda salute, & viribus, & de carcerato negligente in procuranda libertate?

Et an sit dispar ratio inter hoc præceptum, & præcepta Confessionis annua, & Communionis pro supradictis excommunicatis, carceratis, & infirmis?

Et an peccet non audiendo antea Sacrum, qui prævidet de proximo se reddi impotentem, ad illud audiendum incurrendo in excommunicationem, vel se inebriando, aut ingrediendo peregrinationem, vel iter voluntarium, &c. Ex part. 10. tract. 14. & Misc. 4. Ref. 12. alias 10.

§. 1. **C**asus est curiosus; & ad illum affirmativè respondet *Baucius in Miscellaneis casuum conscientia*, tom. 1. quest. 534. ubi sic ait: Si excommunicatus sciebat se non potuisse audire Sacrum, dum erat innodatus tali censura, & hoc non obstante audiuit Missam, an teneatur audire aliam Missam, post obtentam absolutionem ab excommunicatione, si tempus celebrationis Missarum in die Festo, non sit adhuc elapsum. Respondetur teneri aliam audire post obtentam absolutionem ab excommunicatione; & ratio mihi est, quia audiuit Missam excommunicatus, tempore quo non obligavit Ecclesia ad audiendum Sacrum; puta tempore excommunicationis, immò in illo tempore præcipit Ecclesia, ut non audiat Missa sub pena peccati mortalis, quia communiter docent Doctores quod communicatio in divinis excommunicato, vel interdicto, est interdicta sub mortali, sed quando non adest obligatio adimplendi præceptum, non potest anticipatè adimpleri, puta pro tempore futuri præcepti: ergo, non potest excommunicatus satisfacere Missæ pro tempore, quo erit obligatus ad illam audiendam, sed debet eam audire, quando currit præceptum audiendi; ante verò absolutionem obtentam, non currit præceptum audiendi Missam, post absolutionem currit præceptum: ergo tunc teneatur audire Sacrum: de hoc casu doctrina punctua

Sup. hoc in Ref. seq. §. 1. prope finem, verè. Ex quo infectus.

Sup. hoc in Ref. seq. §. 1. supra in tr. 1. et doctrina Ref. 91. inter medium, & finem, verè, postquam enim, & supra in hoc ipso tract. R. C. 10. §. 1. ad medium